

Силабус курсу
Сучасна зарубіжна література

Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 014 Середня освіта
Освітньо-професійна програма «Українська мова і література»

Рік підготовки – 1, семестр – 1

Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна

Кількість кредитів – 4,5

Дні занять: середа, 14.20-15.40, п'ятниця, 15.55-17.15, ауд. 87

Консультації: понеділок, 15.55, ауд. 87

Мова викладання: українська



Керівник курсу

доктор філологічних наук, професор Лановик Зоряна Богданівна

Контактна інформація: m-z@ukr.net

Опис дисципліни

Сучасний фахівця-філолога повинен знати та орієнтуватися в процесах, що відбуваються зараз у світовому письменстві, бути здатним висловити свою фахову позицію щодо найсучасніших літературних подій і явищ.

Мета дисципліни «Сучасна зарубіжна література» – аналіз основних літературних явищ і закономірностей розвитку зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ ст.: ознайомлення із творчістю найпомітніших письменників періоду кінця ХХ – поч. ХХІ ст.; формування уявлення про жанрову систему літератури цього періоду та особливостей її розвитку; поглиблення розуміння специфіки літературного процесу доби постмодернізму та постпостмодернізму; опанування навиками аналізу літературних творів сучасних напрямів і стилів, естетики постмодернізму; осмислення міжкультурних та міжпредметних зв'язків надскладних літературних феноменів:

- розвинути здатність формулювати нові гіпотези та вирішувати наукові задачі в галузях лінгвістики та літературознавства, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами лінгвістичного та літературознавчого дослідження та вміння застосовувати їх на практиці;

- навчити формувати в учнів і ЗВО уміння користуватися метамовою лінгвістики та літературознавства, виконувати передбачені навчальними програмами види мовних розборів, аналіз художнього тексту;

- вдосконалити використовувати профільні знання в галузі літературознавства для оцінки сучасного літературного процесу в Україні та світі, теоретико-літературних узагальнень, виокремлення тенденцій розвитку мистецтва, розуміння феномену естетичного в усній та писемній традиції;

- формувати здатність використовувати можливості мережевих програмних систем та Інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.

Предмет навчальної дисципліни – сучасний літературний процес як складне і неоднозначне мистецьке явище, що перебуває у постійному русі та трансформації під впливом глобалізації, міжкультурних контактів, міжмистецької взаємодії.

Навчальний контент

| Години | | | Теми | Результати навчання | Завдання |
|--------|-----------|-------------------|--|---|--|
| лекції | практичні | самостійна робота | | | |
| 2 | 1 | 4 | Тема 1. Сучасний літературний простір. Проблеми рецепції та інтерпретації. | Осмислення проблеми систематизації творів сучасної літератури. Окреслення питання канону у сучасному літературознавстві. Виявлення особливостей рецепції літературних творів. Освоєння основних підходів до вивчення сучасної літератури із залученням загальних та спеціальних стратегій. | Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, текстів, теоретичні моделі. |
| 2 | 1 | 2 | Тема 2. Проблеми періодизації сучасної літератури. | Засвоєння загальних принципів періодизації літературного процесу. З'ясування специфіки механічної та соціально зумовленої періодизацій культури. Виявлення закономірностей систематизації літературних творів за територіальним принципом. | Питання для обговорення, презентації, аналіз текстів, теоретичні моделі. |
| 2 | 2 | 4 | Тема 3. Селекція і літературний канон. | Засвоєння поняття літературного канону і розуміння нормативності у мистецтві. Осмислення проблеми «війни канонів» у сучасному літературознавстві. Інтерпретація індивідуальних авторських канонів. | Питання для обговорення, аналіз програмних праць, текстів. |
| 2 | 6 | 6 | Тема 4. Сучасна література та ідеологія/ідеології. | Розуміння проблеми ідентичності в сучасному світі. Вивчення основних контекстів ідеологічних доміант. З'ясування специфіки політичних/ філософських/ національних/ естетичних та ін. ідеологій. Осмислення постколоніалізму та глобалізації як основних ідеологічних дискурсів сучасної культури. | Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, текстів. |
| 2 | 6 | 8 | Тема 5. | Розуміння процесів | Питання для |

| | | | | | |
|---|---|---|--|---|--|
| | | | Постколоніальні студії. | колонізації та постколоніалізму та фіксація їх у літературі метрополій та поневолених народів. Вивчення етапів розвитку колоніалізму. Освоєння основних теоретичних концепцій сучасних постколоніальних студій у літературознавстві. Вироблення вміння виявляти прояви постколоніального мислення у сучасній літературі. | обговорення, презентації, аналіз програмних праць, текстів, теоретичні моделі. |
| 2 | 4 | 8 | Тема 6. Сучасний постмодернізм | Вміти розрізняти твори модернізму, постмодернізму, пост-постмодернізму на основі ідейно-філософських та естетичних принципів. Засвоєння основних теорій постмодернізму. Оволодіння текстовими стратегіями постмодернізму. Розуміння співвідношення теорії деконструктивізму із постмодерністським літературним дискурсом. | Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, текстів, теоретичні моделі. |
| 2 | 4 | 8 | Тема 7. Пост-постмодернізм | Оволодіння термінологією пост-постмодернізму. Розуміння розмежування та специфіки терміновживання, а також семантичного наповнення термінів «постмільєніалізм», «кібермодернізм», «метамодернізм», «енвайронменталізм» та ін. Вміння аналізувати твори пост-постмодернізму на різних рівнях текстових компонентів та елементів текстових стратегій. | Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, текстів, теоретичні моделі. |
| 2 | 4 | 4 | Тема 8. Зміна теоретичних параметрів світової літератури | Осмислення трансформації поняття «світової літератури». Оволодіння навиками розрізнення жанрових матриць класичної та сучасної літератури, а також масової літератури як своєрідного породження новітньої епохи розвитку культури. Розуміння процесів формування літературної індустрії, | Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, текстів, теоретичні моделі. |

| | | | | | |
|----|----|----|---|---|---|
| | | | | розповсюдження і сприймання сучасної літератури, а також специфіки зміни інституту авторства. | |
| 2 | 2 | 6 | Тема 9. Літературні премії як форма визнання і канонізації творів сучасної літератури | Оволодіння знаннями історії та технологічних параметрів світових літературних премій, історії їхнього становлення та сучасного статусу. Аналіз творів письменників-лауреатів Нобелівської премії як найвищого прояву визнання і канонізації творів сучасної літератури, а також інших (Букерівської, Пулітцерівської, Гонкурівської та ін.) літературних премій сучасності. | Питання для обговорення, презентації, аналіз текстів. |
| 18 | 30 | 50 | Всього | | |

Формування програмних компетентностей

| Індекс в матриці ОП | Програмні компетентності |
|---------------------|---|
| ЗК 2 | Здатність формулювати нові гіпотези та вирішувати наукові задачі в галузях лінгвістики та літературознавства, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами лінгвістичного та літературознавчого дослідження та вміння застосовувати їх на практиці; |
| ФК 3 | Здатність формувати в учнів і ЗВО уміння користуватися метамовою лінгвістики та літературознавства, виконувати передбачені навчальними програмами види мовних розборів, аналіз художнього тексту; |
| ФК 6 | Здатність використовувати профільні знання в галузі літературознавства для оцінки сучасного літературного процесу в Україні та світі, теоретико-літературних узагальнень, виокремлення тенденцій розвитку мистецтва, розуміння феномену естетичного в усній та писемній традиції; |
| ФК 8 | Здатність використовувати можливості мережевих програмних систем та Інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності. |
| | Програмні результати навчання |
| ПРН 1 | Здатність відібрати і проаналізувати попередні джерела, в яких осмислюється проблема; проектувати та здійснювати емпіричні дослідження; проявляти творчі здібності під час досліджень; використовувати набуті знання з лінгвістики та літературознавства для вибору оптимальних шляхів аналізу різноманітного мовного матеріалу, художніх чи фольклорних творів, критичних праць; підготувати доповідь, наукову статтю; |
| ПРН 8 | Здатність вміти, виходячи з мети спостереження та властивостей об'єкта дослідження, обирати метод і розробляти план та методику спостереження; прогнозувати вплив різних факторів на якість результату; |
| ПРН 9 | Здатність працювати з текстовою, графічною та числовою інформацією за |

| | |
|--|--|
| | допомогою комп'ютера; використовувати можливості мережевих програмних систем для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; вміння користуватися електронними словниками; пошук методичних матеріалів для реалізації міжпредметних та міжмистецьких зв'язків. |
|--|--|

Літературні джерела

- Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М.Зубрицької. Вид. 2-е, доповнене. Львів: Літопис, 2002. 832 с.
- Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / Пер. з англ. О.Погинайко; Наук. ред. Р.Семків. Київ: Смолоскип, 2008. 360 с.
- Беньямин В. Маски времени: эссе о культуре и литературе. Санкт-Петербург: Симпозиум, 2004. 478 с.
- Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох. Київ: Факт, 2007. 720 с.
- Висоцька Н. Едність множинного. Американська література кінця XX – початку XXI століть у контексті культурного плюралізму. Київ: Вид центр КНЛУ, 2010. 456 с.
- Енциклопедія постмодернізму / За ред. Ч.Вінквіста та В.Тейлора; Пер. з англ. В.Шовкун; Наук. ред. О.Шевченко. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
- Западное литературоведение XX века. Энциклопедия. Москва: INTRADA, 2004. 560 с.
- Затонский Д.В. Модернизм и постмодернизм. Мысли об извечном коловращении изящных и неизящных искусств. Харьков: Фолио; Москва: Аст, 2000. 256 с.
- Лімборський І. Світова література і глобалізація. Черкаси: Брама-Україна, 2011. 190 с.
- Літературознавча енциклопедія: У 2-х т. / Автор-укладач Ковалів Ю.І. Київ.: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.; Т. 2. 624 с.
- Література. Теорія. Методологія: Пер. з польської С.Яковенка / Упор. і наук. ред. Д.Уліцької. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 543 с.
- Многоликая глобализация / Под ред. П. Бергера и С. Хантингтона; Пер. с англ. В. В. Сапова под ред. М. М. Лебедевой. Москва: Аспект Пресс, 2004. 379 с.
- Пахаренко В. Літературний процес. Мистецькі опозиції. Стиль доби. Характеристика основних мистецьких напрямів / Василь Пахаренко // Пахаренко В. Основи теорії літератури. Київ: Генеза, 2009. С. 139–269.
- Поліщук Я. Постколоніальна парадигма інтерпретації літератури // Теорія літератури, компаративістика, україністика. Зб. наук. праць з нагоди 70-річчя Р.Гром'яка / Studia methodologica. Вип. 19. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. С.8-17.
- Рябчук М. Постколоніальний синдром. Спостереження. Київ: вид. К.І.С., 2011. 288 с.
- Саїд Е. Культура й Імперіялізм. Київ: критика, 2007. 608 с.
- Саїд Е. Орієнталізм / Пер. В.Шовкун. Київ: Основи, 2001. 511 с.
- Самосознание культуры и искусства XX века. Западная Европа и США. – Москва; Санкт-Петербург: Университетская книга, 2000. 640 с. (Культурология. XX век).
- Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. Київ: Ніка-Центр, 2006. 320 с.
- Сміт Е. Національна ідентичність. Київ: Основи, 1994. 531 с.
- Співак Г.Ч. В інших світах: Есеї з питань культурної політики. Київ: вид. дім «Всесвіт», 2006. 480 с.
- Федунь О. Постколоніальна критика в українському літературознавстві / Слово і час, 2001. № 10. С.10-14.
- Шкандрій М. Літературознавство і постколоніалізм / Українське літературознавство. Вип.65. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. С.3-9.
- Иглтон Т. Теория литературы. Введение / Пер. Е.Бучкиной под ред. М.Маяцкого и Д.Субботина. Москва: Издательский дом «Территория будущего», 2010. 296 с.
- Лімборський І. Світова література і глобалізація. Черкаси: Брама-Україна, 2011. 190 с.
- Літературознавча енциклопедія: У 2-х т. / Автор-укладач Ковалів Ю.І. Київ.: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.; Т. 2. 624 с.
- Література. Теорія. Методологія: Пер. з польської С.Яковенка / Упор. і наук. ред. Д.Уліцької. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 543 с.
- Многоликая глобализация / Под ред. П. Бергера и С. Хан-М 73 тингтона; Пер. с англ.

В. В. Сапова под ред. М. М. Лебедевой. Москва: Аспект Пресс, 2004. 379 с.

Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 347 с.

Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр: Монографія / Софія Філоненко. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 432 с.

Яус Г. Р. Досвід естетичного сприйняття і літературна герменевтика. Київ: Вид-во «Основи», 2011. 624 с.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проекту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

| Види оцінювання | % від остаточної оцінки |
|-----------------|-------------------------|
| Тема 1 | 10 |
| Тема 2 | 10 |
| Тема 3 | 10 |
| Тема 4 | 10 |
| Тема 5 | 10 |
| Тема 6 | 10 |
| Тема 7 | 10 |
| Тема 8 | 10 |
| Тема 9 | 10 |
| Тест | 10 |

Шкала оцінювання студентів:

| ECTS | Бали | Зміст |
|------|--------|------------|
| A | 90-100 | відмінно |
| B | 85-89 | добре |
| C | 75-84 | добре |
| D | 65-74 | задовільно |

| | | |
|----|-------|--|
| E | 60-64 | задовільно |
| FX | 35-59 | незадовільно з можливістю повторного складання |
| F | 1-34 | незадовільно з обов'язковим повторним курсом |

До силабусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.